

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search
http://ageconsearch.umn.edu
aesearch@umn.edu

Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.

Sławomir Juszczyk

Warsaw University of Life Sciences - SGGW, Poland

THE IMPORTANCE OF COSTS OF PRODUCT INNOVATIONS AND ENVIRONMENTAL PROTECTION IN POLISH DAIRY COOPERATIVES

ZNACZENIE INNOWACJI PRODUKTOWYCH I KOSZTÓW OCHRONY ŚRODOWISKA W POLSKICH SPÓŁDZIELNIACH MLECZARSKICH

Key words: dairy cooperatives, financial revenues, new products, environmental protection costs Słowa klucze: spółdzielnie mleczarskie, przychody ze sprzedaży, nowe produkty, koszty ochrony środowiska

JEL codes: O38, Q10, Q25

Abstract. The aim of the research was to establish whether the production of dairy cooperatives, measured by sales value, is connected with the product innovations and environmental protection costs. he data related to years 2004 to 2014. It was found that these factors are usually significant. It was further established that those cost are disproportionately high in relation to the dynamics of production and prices of dairy products. It turned out that environmental protection requirements are so restrictive and cost-effective that they can cause skipping dairy cooperative to the increasing financial, technological and law difficulties. Apart from that the increase of product innovations drops significantly suggesting that the supply is near to saturation in terms of assortments on the market.

Introduction

The paradigm of the modern economy is becoming stronger concern for the environment. It is therefore important to combine economic objectives with other conditions such as, among others, taking care to preserve the good state of the environment. I means not only take the declarative verbalization of obvious targets, but real action, here and now. The aim of the research was to establish whether the production of dairy cooperatives, measured by sales value, is connected with the product innovations and environmental protection costs. The period of research concerned the years 2004, 2006, 2008, 2010, 2012 and 2014.

The research results may be generally apply to all dairy cooperatives in Poland. It should be noted that as of January 1, 2004 there were 214 dairy cooperatives. However, in 2004, 50 cooperatives were excluded because of the merger or other significant organizational changes [Klepacki 1984]. The remaining 164 cooperatives, i.e. 76.64% of general population, ranked in ascending order by total assets and drawn every fourth cooperative. The sample consisted of 40 cooperatives. In this study, complete and reliable data were gathered from 32 randomly selected cooperatives continuously operating in the study period [Grabiński et al. 1982, Borkowski et al. 2003]. In subsequent years it was observed decreasing number of dairy cooperatives. Therefore the studied cooperatives accounted for about 20% of operating all dairy cooperatives.

The study estimated regression models for the production of dairy cooperatives, measured by revenues from sales in thousands PLN. In the first stage they were selected indicators, which constituted a potential explanatory variables. The choice of these variables was due to their prevalence in the literature. They were selected following potential explanatory variables (tab. 1).

The costs of environmental protection in general is the sum of the following categories: fees for emissions into the atmosphere, fees for exceeding the permissible standards of pollutants into the atmosphere, fees for exceeding the permissible noise standards, investment spending on environmental protection, the cost of solid waste management, the cost of sewage costs training in the field of environmental protection and training costs for farmers – milk suppliers in the field of environmental protection. Bearing in mind that among the set of potential explanatory variables

Table 1. Potential explanatory variables for multiple regression models Tabela 1. Potencialne zmienne objaśniające do modeli regresji wielorakiej

Employment in manufacturing [pcs.]/Zatrudnienie w produkcji [szt.] Employment in the administration [pcs.]/Zatrudnienie w administracji [szt.] Employment related to environmental protection [pcs.]/Zatrudnienie związane z ochroną środowiska[szt] X5 The volume of sales of dairy products in total/Ilościowa sprzedaż wyrobów mleczarskich ogółem [t] X6 Purchase of milk [million liters]/Skup mleka [mln 1] X7 The average procurement price of 1 liter of milk from the cooperative member with all derivatives [PLN/liter]/Przeciętna cena skupu 1. litra mleka od członka spółdzielni z wszystkimi pochodnymi [zl/I] X8 The average amount of milk processed by the cooperative during the day in the year [thous. !]/ X8 Przeciętna ilość mleka przerabiana przez spółdzielnie w ciągu doby w roku kwotowym [tys. !] X9 Fees for cooperative emission of pollutants into the atmosphere and exceded limit values for these pollutants and noise [thous. PLN]/Oplaty spółdzielni za emisję zanieczyszczeń oa atmosfery i przekroczeń dopuszczalnych norm tych zanieczyszczeń oraz halasu [tys. zl] X10 Expenditure on investments related to environmental protection [thous. PLN]/Wydatki na inwestycje związane z ochroną środowiska [tys. zl] X11 The costs of solid waste management [thous. PLN]/Koszty gospodarki odpadami stałymi [tys. zl] X12 The purchase costs of cleaning agents and detergents [thous. PLN]/Koszty zakupu środków czystości i detergentów [fys. zl] X13 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zl] X14 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X17 The costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X18 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Nakłady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zl] X19 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogółem na działalność B	Tuven	i 1. Folencjuine zmienne objasniające do modeli regresji wielorakiej
Employment in manufacturing [pcs.]/Zatrudnienie w produkcji [szt.] Employment in the administration [pcs.]/Zatrudnienie w administracji [szt.] Employment related to environmental protection [pcs.]/Zatrudnienie związane z ochroną środowiska[szt] The volume of sales of dairy products in total/Ilościowa sprzedaż wyrobów mleczarskich ogólem [t] X6 Purchase of milk [million liters]/Skup mleka [mln I] The average procurement price of 1 liter of milk from the cooperative member with all derivatives [PLN]/liter]/Przeciętna cena skupu 1. litra mleka od członka spółdzielni z wszystkimi pochodnymi [zl/I] The average amount of milk processed by the cooperative during the day in the year [thous. I]/ Przeciętna ilość mleka przerabiana przez spółdzielnie w ciągu doby w roku kwotowym [tys. I] Fees for cooperative emission of pollutants into the atmosphere and exceeded limit values for these pollutants and noise [thous. PLN]/Opłaty spółdzielni z ae misję zanieczyszczeń do atmosfery i przekroczeń dopuszczalnych norm tych zanieczyszczeń oraz halasu [tys. zl] X10 Expenditure on investments related to environmental protection [thous. PLN]/Wydatki na inwestycje związane z ochroną środowiska [tys. zl] X11 The costs of solid waste management [thous. PLN]/Koszty zospodarki odpadami stałymi [tys. zl] X12 The purchase costs of cleaning agents and detergents [thous. PLN]/Koszty zakupu środków czystości i detergentów [tys. zl] X13 The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zl] X14 The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zl] X15 The costs of electricity consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii cieplnej z węgla, gazu i ropy [tys. zl] X16 The costs of thermal energy from coal, oil and gas [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X17 The costs of training in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X18 Financial outlays on innovative activity [thou	<i>X1</i>	Total employment [pcs.]/Zatrudnienie ogólem [szt.]
Employment in the administration [pcs.]/Zatrudnienie w administracji [szt.] Employment related to environmental protection [pcs.]/Zatrudnienie związane z ochroną środowiska[szt] The volume of sales of dairy products in total/Ilościowa sprzedaż wyrobów mleczarskich ogólem [t] Purchase of milk [million liters]/Skup mleka [mln I] The average procurement price of 1 liter of milk from the cooperative member with all derivatives [PLN/liter]/Przecietna cena skupu 1. litra mleka od członka spółdzielni z wszystkimi pochodnymi [zl/I] The average amount of milk processed by the cooperative during the day in the year [thous. I]/ Przecietna ilość mleka przerabiana przez spółdzielnie w ciągu doby w roku kwotowym [tys. I] Fees for cooperative emission of pollutants into the atmosphere and exceeded limit values for these pollutants and noise [thous. PLN]/Opłaty spółdzielni za emisję zanieczyszczeń do atmosfery i przekroczeń dopuszczalnych norm tych zanieczyszczeń oraz halasu [tys. zl] X10 Expenditure on investments related to environmental protection [thous. PLN]/Wydatki na inwestycje związane z ochroną środowiska [tys. zl] The costs of solid waste management [thous. PLN]/Koszty gospodarki odpadami stałymi [tys. zl] X11 The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia wody [tys. zl] X13 X14 The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia wody [tys. zl] X15 The costs of thermal energy from coal, oil and gas [thous. PLN]/Koszty energii ciepłnej z węgla, gazu i ropy [tys. zl] X16 X17 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X18 X19 X10 X10 Costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X11 The costs of training in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X10 X21 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Pozio	X2	Employment in manufacturing [pcs.]/Zatrudnienie w produkcji [szt.]
Employment related to environmental protection [pcs.]/Zatrudnienie związane z ochroną środowiska[szt] X5 The volume of sales of dairy products in total/llościowa sprzedaż wyrobów mleczarskich ogólem [t] X6 Purchase of milk [million liters]/Skup mleka [mln l] The average procurement price of 1 liter of milk from the cooperative member with all derivatives [PLN]/iter]/Przeciętna cena skupu 1. litra mleka od członka spółdzielni z wszystkimi pochodnymi [zl/l] X8 The average amount of milk processed by the cooperative during the day in the year [thous. l]/ Przeciętna ilość mleka przerabiana przez spółdzielnię w ciągu doby w roku kwotowym [tys. l] Fees for cooperative emission of pollutants into the atmosphere and exceeded limit values for these pollutants and noise [thous. PLN]/Oplaty spółdzielni z ae misję zanieczyszczeń do atmosfery i przekroczeń dopuszczalnych norm tych zanieczyszczeń oraz halasu [tys. zł] X10 Expenditure on investments related to environmental protection [thous. PLN]/Wydatki na investycje związane z ochroną środowiska [tys. zl] X11 The costs of solid waste management [thous. PLN]/Koszty gospodarki odpadami stałymi [tys. zł] X12 The urchase costs of cleaning agents and detergents [thous. PLN]/Koszty zakupu środków czystości i detergentów [tys. zl] X13 The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zl] X14 The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zl] X15 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X16 The costs of training in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X17 The costs of training armers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X18 The costs of training in the field of environmental [thous. PLN]/Fozzty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl]	<i>X3</i>	Employment in the administration [pcs.]/Zatrudnienie w administracji [szt.]
Stodowiska/szt/ X6 Purchase of milk [million liters]/Skup mleka [mln l] X7 The volume of sales of dairy products in total/llościowa sprzedaż wyrobów mleczarskich ogółem [t] X8 Purchase of milk [million liters]/Skup mleka [mln l] X8 The average procurement price of 1 liter of milk from the cooperative member with all derivatives [PLN/liter]/Przeciętna cena skupu 1. litra mleka od członka spółdzielni z wszystkimi pochodnymi [zl/l] X8 The average amount of milk processed by the cooperative during the day in the year [thous. 1]/ Przeciętna ilość mleka przerabiana przez spółdzielnię w ciągu doby w roku kwotowym [tys. 1] Fees for cooperative emission of pollutants into the atmosphere and exceeded limit values for these pollutants and noise [thous. PLN]/Oplaty spółdzielni za emisję zanieczyszczeń do atmosfery i przekroczeń dopuszczalnych norm tych zanieczyszczeń oraz halasu [tys. zl] X10 Expenditure on investments related to environmental protection [thous. PLN]/Wydatki na inwestycje związane z ochroną środowiska [tys. zl] X11 The costs of solid waste management [thous. PLN]/Koszty gospodarki odpadami stałymi [tys. zl] X12 The purchase costs of cleaning agents and detergents [thous. PLN]/Koszty zakupu środków czystości i detergentów [tys. zl] X13 The costs of waste water (onsumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zl] X14 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty odprowadzania ścieków [tys. zl] X15 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X18 The costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X19 The costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogółem na dzialalność B+R [tys. zl] X20 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogółem na dzialalność B+R [tys. zl] X21 The dynamics of the number of assortments [uni	X4	
Purchase of milk [million liters]/Skup mleka [mln l] The average procurement price of 1 liter of milk from the cooperative member with all derivatives [PLN/liter]/Przeciętna cena skupu 1. litra mleka od członka spółdzielni z wszystkimi pochodnymi [zl/l] The average amount of milk processed by the cooperative during the day in the year [thous.]]/ Przeciętna ilość mleka przerabiana przez spółdzielnię w ciągu doby w roku kwotowym [tys. l] Fees for cooperative emission of pollutants into the atmosphere and exceeded limit values for these pollutants and noise [thous. PLN]/Opłaty spółdzielni za emisję zanieczyszczeń do atmosfery i przekroczeń dopuszczalnych norm tych zanieczyszczeń oraz halasu [tys. zl] Z10 Expenditure on investments related to environmental protection [thous. PLN]/Wydatki na inwestycje związane z ochroną środowiska [tys. zl] Z11 The costs of solid waste management [thous. PLN]/Koszty gospodarki odpadami stałymi [tys. zl] Z12 The purchase costs of cleaning agents and detergents [thous. PLN]/Koszty zakupu środków czystości i detergentów [tys. zl] Z13 The costs of waster consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zl] Z14 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zl] Z15 The costs of thermal energy from coal, oil and gas [thous. PLN]/Koszty energii cieplnej z węgla, gazu i ropy [tys. zl] Z16 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] Z17 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Naklady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zl] Z18 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakladów ogółem na działalność B+R [tys. zl] Z19 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakladów ogółem na działalność B+R [tys. zl] Z10 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/Z21 The dynamics of the number		
Purchase of milk [million liters]/Skup mleka [mln l] The average procurement price of 1 liter of milk from the cooperative member with all derivatives [PLN/liter]/Przeciętna cena skupu 1. litra mleka od członka spółdzielni z wszystkimi pochodnymi [zl/l] The average amount of milk processed by the cooperative during the day in the year [thous.]]/ Przeciętna ilość mleka przerabiana przez spółdzielnię w ciągu doby w roku kwotowym [tys. l] Fees for cooperative emission of pollutants into the atmosphere and exceeded limit values for these pollutants and noise [thous. PLN]/Opłaty spółdzielni za emisję zanieczyszczeń do atmosfery i przekroczeń dopuszczalnych norm tych zanieczyszczeń oraz halasu [tys. zl] Z10 Expenditure on investments related to environmental protection [thous. PLN]/Wydatki na inwestycje związane z ochroną środowiska [tys. zl] Z11 The costs of solid waste management [thous. PLN]/Koszty gospodarki odpadami stałymi [tys. zl] Z12 The purchase costs of cleaning agents and detergents [thous. PLN]/Koszty zakupu środków czystości i detergentów [tys. zl] Z13 The costs of waster consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zl] Z14 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zl] Z15 The costs of thermal energy from coal, oil and gas [thous. PLN]/Koszty energii cieplnej z węgla, gazu i ropy [tys. zl] Z16 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] Z17 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Naklady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zl] Z18 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakladów ogółem na działalność B+R [tys. zl] Z19 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakladów ogółem na działalność B+R [tys. zl] Z10 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/Z21 The dynamics of the number	<i>X</i> 5	The volume of sales of dairy products in total/ <i>Ilościowa sprzedaż wyrobów mleczarskich ogólem [t]</i>
PLN/liter/Przeciętna cena skupu 1. litra mleka od członka spółdzielni z wszystkimi pochodnymi [zl/l] The average amount of milk processed by the cooperative during the day in the year [thous. 1]/ Przeciętna ilość mleka przerabiana przez spółdzielnię w ciągu doby w roku kwotowym [tys. 1] Fees for cooperative emission of pollutants into the atmosphere and exceeded limit values for these pollutants and noise [thous. PLN]/Oplaty spółdzielni za emisję zanieczyszczeń do atmosfery i przekroczeń dopuszczalnych norm tych zanieczyszczeń oraz halasu [tys. zl] Z10 Expenditure on investments related to environmental protection [thous. PLN]/Wydatki na inwestycje związane z ochroną środowiska [tys. zl] Z11 The costs of solid waste management [thous. PLN]/Koszty gospodarki odpadami stałymi [tys. zl] Z12 The purchase costs of cleaning agents and detergents [thous. PLN]/Koszty zakupu środków czystości i detergentów [tys. zl] Z13 The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia wody [tys. zl] Z14 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty zużycia wody [tys. zl] Z15 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty odprowadzania ścieków [tys. zl] Z16 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty zwegla, gazu i ropy [tys. zl] Z17 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] Z18 Z19 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Naklady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zl] Z20 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakladów ogółem na działalność B+R [tys. zl] Z21 The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] Z22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/Z23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogółem [tys. zl] Z23 Own funds/Fundusze wlasne	<i>X6</i>	Purchase of milk [million liters]/Skup mleka [mln l]
The average amount of milk processed by the cooperative during the day in the year [thous. I]/ Przeciętna ilość mleka przerabiana przez spółdzielnię w ciągu doby w roku kwotowym [tys. I] Fees for cooperative emission of pollutants into the atmosphere and exceeded limit values for these pollutants and noise [thous. PLN]/Oplaty spółdzielni za emisję zanieczyszczeń do atmosfery i przekroczeń dopuszczalnych norm tych zanieczyszczeń oraz hałasu [tys. zl] X10 Expenditure on investments related to environmental protection [thous. PLN]/Wydatki na inwestycje związane z ochroną środowiska [tys. zl] X11 The costs of solid waste management [thous. PLN]/Koszty gospodarki odpadami stałymi [tys. zl] X12 The purchase costs of cleaning agents and detergents [thous. PLN]/Koszty zakupu środków czystości i detergentów [tys. zl] X13 The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia wody [tys. zl] X14 The costs of water waster [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zl] X15 The costs of water unsumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii cieplnej z węgla, gazu i ropy [tys. zl] X16 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X17 The costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X18 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Nakłady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zl] X20 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogólem na działalność B+R [tys. zl] X21 The dynamics of the number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] X22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/Z23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogólem [tys. zl] X22 Total assets/Suma bilansowa X23 Own funds/Fundusze wlasne	X7	The average procurement price of 1 liter of milk from the cooperative member with all derivatives
Przeciętna ilość mleka przerabiana przez spółdzielnię w ciągu doby w roku kwotowym [tys. 1] Fees for cooperative emission of pollutants into the atmosphere and exceeded limit values for these pollutants and noise [thous. PLN]/Oplaty spółdzielni za emisję zanieczyszczeń do atmosfery i przekroczeń dopuszczalnych norm tych zanieczyszczeń oraz halasu [tys. zl] Z10 Expenditure on investments related to environmental protection [thous. PLN]/Wydatki na inwestycje związane z ochroną środowiska [tys. zl] Z11 The costs of solid waste management [thous. PLN]/Koszty gospodarki odpadami stałymi [tys. zl] Z12 The purchase costs of cleaning agents and detergents [thous. PLN]/Koszty zakupu środków czystości i detergentów [tys. zl] Z13 The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia wody [tys. zl] Z14 The costs of electricity consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zl] Z15 The costs of thermal energy from coal, oil and gas [thous. PLN]/Koszty energii cieplnej z węgla, gazu i ropy [tys. zl] Z16 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] Z17 The costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] Z18 Z19 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Nakłady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zl] Z20 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogólem na działalność B+R [tys. zl] Z21 The dynamics of the number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] Z22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/Z23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogólem [tys. zl] Z22 Total assets/Suma bilansowa Z23 Own funds/Fundusze wlasne		[PLN/liter]/Przeciętna cena skupu 1. litra mleka od członka spółdzielni z wszystkimi pochodnymi [zl/l]
Freetigha hose meka przerablana przez społazielnię w ciągu doby w roku kwotowym [tys. 4] Fees for cooperative emission of pollutants into the atmosphere and exceeded limit values for these pollutants and noise [thous. PLN]/Oplaty spółazielni za emisję zanieczyszczeń do atmosfery i przekroczeń dopuszczalnych norm tych zanieczyszczeń oraz halasu [tys. zl] Z10 Expenditure on investments related to environmental protection [thous. PLN]/Wydatki na inwestycje związane z ochroną środowiska [tys. zl] Z11 The costs of solid waste management [thous. PLN]/Koszty gospodarki odpadami stałymi [tys. zl] Z12 The purchase costs of cleaning agents and detergents [thous. PLN]/Koszty zakupu środków czystości i detergentów [tys. zl] Z13 The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zl] Z14 Z15 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty odprowadzania ścieków [tys. zl] Z16 The costs of thermal energy from coal, oil and gas [thous. PLN]/Koszty energii cieplnej z węgla, gazu i ropy [tys. zl] Z17 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] Z18 Z19 The costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] Z19 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Nakłady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zl] Z20 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogółem na działalność B+R [tys. zl] Z21 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogółem na działalność B+R [tys. zl] Z21 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/Z23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogółem [tys. zl] Z22 Total assets/Suma bilansowa Z23 Total costs/Koszty ogółem	X8	The average amount of milk processed by the cooperative during the day in the year [thous. I]/
Fees for cooperative emission of pollutants into the atmosphere and exceeded limit values for these pollutants and noise [thous. PLN]/Oplaty spółdzielni za emisję zanieczyszczeń do atmosfery i przekroczeń dopuszczalnych norm tych zanieczyszczeń oraz hałasu [tys. zł] Z10 Expenditure on investments related to environmental protection [thous. PLN]/Wydatki na inwestycję związane z ochroną środowiska [tys. zł] Z11 The costs of solid waste management [thous. PLN]/Koszty gospodarki odpadami stałymi [tys. zł] Z12 The purchase costs of cleaning agents and detergents [thous. PLN]/Koszty zakupu środków czystości i detergentów [tys. zł] Z13 The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia wody [tys. zł] Z14 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zł] Z15 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty odprowadzania ścieków [tys. zł] Z16 The costs of thermal energy from coal, oil and gas [thous. PLN]/Koszty energii cieplnej z węgla, gazu i ropy [tys. zł] Z17 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zł] Z18 Z19 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Nakłady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zł] Z20 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogółem na działalność B+R [tys. zł] Z21 The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] Z22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/Z23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogółem [tys. zł] Z24 Total assets/Suma bilansowa Z25 Own funds/Fundusze własne Z26 Total costs/Koszty ogółem		Przeciętna ilość mleka przerabiana przez spółdzielnię w ciągu doby w roku kwotowym [tys. 1]
these pollutants and noise [thous. PLN]/Oplaty spóldzielni za emisję zanieczyszczeń do atmosfery i przekroczeń dopuszczalnych norm tych zanieczyszczeń oraz halasu [tys. zl] Z10 Expenditure on investments related to environmental protection [thous. PLN]/Wydatki na inwestycje związane z ochroną środowiska [tys. zl] Z11 Z12 Z13 Z14 Z15 Z16 Z17 Z17 Z18 Z18 Z18 Z19 Z19 Z19 Z19 Z19	Х9	
i przekroczeń dopuszczalnych norm tych zanieczyszczeń oraz hałaśu [tys. zł] Z10 Expenditure on investments related to environmental protection [thous. PLN]/Wydatki na inwestycje związane z ochroną środowiska [tys. zł] Z11 The costs of solid waste management [thous. PLN]/Koszty gospodarki odpadami stałymi [tys. zł] Z12 Z13 The purchase costs of cleaning agents and detergents [thous. PLN]/Koszty zakupu środków czystości i detergentów [tys. zł] Z14 Z15 Z16 Z17 Z17 The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia wody [tys. zł] Z18 Z19 Z19 Z10 Z10 Z10 Z10 Z11 Z11		
Expenditure on investments related to environmental protection [thous. PLN]/Wydatki na inwestycje związane z ochroną środowiska [tys. zl] XII The costs of solid waste management [thous. PLN]/Koszty gospodarki odpadami stałymi [tys. zl] XI2 The purchase costs of cleaning agents and detergents [thous. PLN]/Koszty zakupu środków czystości i detergentów [tys. zl] XI3 The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia wody [tys. zl] XI4 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zl] XI5 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty odprowadzania ścieków [tys. zl] XI6 The costs of thermal energy from coal, oil and gas [thous. PLN]/Koszty energii cieplnej z węgla, gazu i ropy [tys. zl] XI7 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] XI8 Costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] XI8 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Naklady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zl] XI9 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakladów ogółem na działalność B+R [tys. zl] XII The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] XII The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/XII Total assets/Suma bilansowa XII Total costs/Koszty ogółem		
inwestycje związane z ochroną środowiska [tys. zł] XII The costs of solid waste management [thous. PLN]/Koszty gospodarki odpadami stałymi [tys. zł] XI2 The purchase costs of cleaning agents and detergents [thous. PLN]/Koszty zakupu środków czystości i detergentów [tys. zł] XI3 The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia wody [tys. zł] XI4 The costs of lectricity consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zł] XI5 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty odprowadzania ścieków [tys. zł] XI6 The costs of thermal energy from coal, oil and gas [thous. PLN]/Koszty energii cieplnej z węgla, gazu i ropy [tys. zł] XI7 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zł] XI8 Costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zł] XI9 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Nakłady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zł] X20 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogółem na działalność B+R [tys. zł] X21 The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] X22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/X23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogółem [tys. zł] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogółem	X10	
 X11 The costs of solid waste management [thous. PLN]/Koszty gospodarki odpadami stałymi [tys. zł] X12 The purchase costs of cleaning agents and detergents [thous. PLN]/Koszty zakupu środków czystości i detergentów [tys. zł] X13 The costs of waster consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia wody [tys. zł] X14 The costs of electricity consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zł] X15 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty odprowadzania ścieków [tys. zł] X16 The costs of thermal energy from coal, oil and gas [thous. PLN]/Koszty energii cieplnej z węgla, gazu i ropy [tys. zł] X17 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zł] X18 Costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zł] X19 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Naklady finansowe na działalność innowacyjna [tys. zł] X20 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogółem na działalność B+R [tys. zł] X21 The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] X22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/X23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogółem [tys. zł] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogółem 		
The purchase costs of cleaning agents and detergents [thous. PLN]/Koszty zakupu środków czystości i detergentów [tys. zł] X13 The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia wody [tys. zł] X14 The costs of electricity consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zł] X15 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty odprowadzania ścieków [tys. zł] X16 The costs of thermal energy from coal, oil and gas [thous. PLN]/Koszty energii cieplnej z węgla, gazu i ropy [tys. zł] X17 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zł] X18 Costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zł] X19 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Naklady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zł] X20 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogółem na działalność B+R [tys. zł] X21 The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] X22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100% X23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogółem [tys. zł] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogółem	X11	
 Zustości i detergentów [tys. zl] X13 The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia wody [tys. zl] X14 The costs of electricity consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zl] X15 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty odprowadzania ścieków [tys. zl] X16 The costs of thermal energy from coal, oil and gas [thous. PLN]/Koszty energii cieplnej z węgla, gazu i ropy [tys. zl] X17 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X18 Costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X19 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Nakłady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zl] X20 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogólem na działalność B+R [tys. zl] X21 The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] X22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/X23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogólem [tys. zl] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogólem 	X12	
The costs of water consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia wody [tys. zł] X14 The costs of electricity consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zł] X15 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty odprowadzania ścieków [tys. zł] X16 The costs of thermal energy from coal, oil and gas [thous. PLN]/Koszty energii cieplnej z węgla, gazu i ropy [tys. zł] X17 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zł] X18 Costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zł] X19 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Nakłady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zł] X20 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogólem na działalność B+R [tys. zł] X21 The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] X22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/X23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogólem [tys. zł] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogólem		
 X14 The costs of electricity consumption [thous. PLN]/Koszty zużycia energii elektrycznej [tys. zł] X15 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty odprowadzania ścieków [tys. zł] X16 The costs of thermal energy from coal, oil and gas [thous. PLN]/Koszty energii cieplnej z węgla, gazu i ropy [tys. zł] X17 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zł] X18 Costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zł] X19 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Nakłady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zł] X20 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogólem na działalność B+R [tys. zł] X21 The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] X22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/Z X23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogólem [tys. zł] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogólem 	X13	
 X15 The costs of wastewater [thous. PLN]/Koszty odprowadzania ścieków [tys. zł] X16 The costs of thermal energy from coal, oil and gas [thous. PLN]/Koszty energii cieplnej z węgla, gazu i ropy [tys. zł] X17 The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zł] X18 Costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zł] X19 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Nakłady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zł] X20 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogólem na działalność B+R [tys. zł] X21 The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] X22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/X23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogólem [tys. zł] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogólem 	X14	
The costs of thermal energy from coal, oil and gas [thous. PLN]/Koszty energii cieplnej z węgla, gazu i ropy [tys. zt] The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zt] Costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zt] Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Nakłady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zt] The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogólem na działalność B+R [tys. zt] The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/X23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogólem [tys. zt] Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogólem	X15	
gazu i ropy [tys. zl] X17	V16	
pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] Costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Nakłady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zl] The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogółem na działalność B+R [tys. zl] The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100% Z23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogółem [tys. zl] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogółem	AIO	
pracowników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] Costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w zakresie ochrony środowiska [tys. zl] Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Nakłady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zl] The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogółem na działalność B+R [tys. zl] The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100% Z23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogółem [tys. zl] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogółem	V17	The costs of training in the field of environmental protection [thous. PLN]/Koszty szkolenia
zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X19 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Nakłady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zl] X20 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogółem na działalność B+R [tys. zl] X21 The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] X22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100% X23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogółem [tys. zl] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogółem	XI/	pracowników w zakresie ochrony środowiska [tvs. zł]
zakresie ochrony środowiska [tys. zl] X19 Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Nakłady finansowe na działalność innowacyjną [tys. zl] X20 The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakładów ogółem na działalność B+R [tys. zl] X21 The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] X22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100% X23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogółem [tys. zl] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogółem	X18	Costs of training farmers in the field of environmental [thous. PLN]/Koszty szkolenia rolników w
innowacyjnq [tys. zl] The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakladów ogólem na działalność B+R [tys. zl] The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/Z23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogólem [tys. zl] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogólem		zakresie ochrony środowiska [tvs. zł]
innowacyjnq [tys. zl] The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakladów ogólem na działalność B+R [tys. zl] The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/Z23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogólem [tys. zl] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogólem	X19	Financial outlays on innovative activity [thous. PLN]/Naklady finansowe na działalność
ogólem na działalność B+R [tys. zł] X21 The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] X22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100% X23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogólem [tys. zł] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogólem		innowacyjna [tvs. zł]
ogólem na działalność B+R [tys. zł] X21 The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] X22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100% X23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogólem [tys. zł] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogólem	X20	The level of expenditure/total expenditure on R & D [thous. PLN]/Poziom wydatków/nakladów
 X21 The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt] X22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100%/X23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogółem [tys. zł] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogółem 		
 X22 The dynamics of the number of assortments, 2004 = 100%/Dynamika liczby asortymentów 2004 = 100% X23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogólem [tys. zł] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogólem 	X21	The number of assortments [units]/Liczba asortymentów [szt]
 X23 Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogółem [tys. zł] X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogółem 		The dynamics of the number of assortments, $2004 = 100\%/D$ ynamika liczby asortymentów $2004 = 100\%$
 X24 Total assets/Suma bilansowa X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogólem 	X23	Environmental costs in total [thous. PLN]/Koszty ochrony środowiska ogólem [tvs. zl]
X25 Own funds/Fundusze własne X26 Total costs/Koszty ogólem		
X26 Total costs/Koszty ogólem		

Source: own study

Źródło: opracowanie własne

should choose those that are strongly correlated with the dependent variable, while weakly correlated with each other, it was used the analysis of correlation coefficients [Ramanathan 1995, Pindyck, Rubinfeld 1998, Kufel 2007]. The estimation of the regression function for the revenue from sales made separately for each year. An evaluation was carried out using t-test and Fischer-Snedecor test.

Environmental protection in the literature, legal acts and agricultural practice of the European Union

The EU action on environmental protection and sustainable production represents, among others, the EU strategy in this area by the year 2020 [EC 2010]. It includes three priority areas:

- smart growth, by developing the knowledge economy and innovation;
- sustainable growth, carried out by the low-carbon economy, effectively a resource;
- an increase in the level of employment and ensuring economic and social cohesion.

This strategy recognizes that the food industry with the specifics of individual sectors, it may be the source of many threats to the environment, namely soil, water, air, plants, animals and humans

[Dz.U.62.627, Dz.U.2004.173, 1807]. The key environmental protection in the food industry is primarily water and sewage, waste management, with particular emphasis on organic waste, air protection, soil protection and protection against noise [Konieczny et al. 2005, Jarczyński 2013]. Compared with other industries, the food industry stand out: a large water consumption per unit of product, burdensome sewage, waste generation, noise emitted by the device and often outdated technology [Arvanitoyannis et al. 2008]. It should also be remembered that the agri-food industry has its specificity, which distinguishes it from other industries. It is about the instability of agricultural raw materials [Chadrzyński 2013, Chyłek 2007]. The result is that companies avoid the transport of raw materials over long distances. They work in the agricultural resource bases especially in cooperative form in milk processing industry [Dz.U.1982.30.210]. A significant factor affecting the agricultural and food processing are the fluctuations in the supply of agricultural raw materials due to climate and natural, which impinge on the organization of production. Another important factor affecting the processing plant is the raw material dispersion system and the necessity of maintaining close ties with manufacturers. Agricultural production and processing of raw agri-food products is associated almost always with the development of many types of production residues [Burak et al. 2005]. Agricultural raw materials generally are not fully utilized. Also arise waste resulting from the use of machinery and equipment [Danalewich et al. 1998].

The increase in the intensification of agricultural production, especially in the first two decades of the Common Agricultural Policy of the European Union has led to a significant increase in food pro-duction [Żmija 2006, Stańko 2008, Urban et al. 2010, Juszczyk, Balina 2014], but also contributed to the deterioration of the environment, the quality of agricultural products and living conditions of animals and led to the overproduction of food [Bjorling-Poulsenet al. 2008]. The consequence of this was an imbalance in the implementation of economic, ecological and ethical aspects. But in general economic objective outweighs the environmental goals and ethical [Runowski 2007]. The observed imbalance aroused much controversy. The consumers see more clearly the need to achieve environmental and ethical profits.

The social power of consumers increases and it becomes necessary revision of the existing management purposes [Friedman 1970]. Conducive ago introduced in agricultural policy legal and financial instruments, in addition, media campaign and education leads to a change in public awareness of the perception of non-production and non-economic aspects of manufacturing activity in agriculture [Sznajder 2008]. In general, the development goals formulated in the programming documents relating to the agricultural sector, focus on the implementation of more efficient and environmentally friendly technologies, attaches great importance to the modernization of the production process and improve standards of environmental protection [Flachowsky et al. 2008]. Upgrading and modernization of farms and the food industry have to prepare for the challenges posed by the single European market. An additional element – in particular for agricultural products processing sector, was bring companies to the requirements and standards of the EU in terms of safety, quality and standards of business [Dz.U.117.1011]. The European Union put a strong emphasis on the adaptation of production to market needs and environmental protection. The particular importance are investments aimed at improving production hygiene [Dz.U.61.417.2007], improving environmental standards, improving production safety and improve food safety [Garg et al. 2011].

Environmental policy shows the highest association with economic policy because it based on the use of natural resources, capital and human resources [Seremak-Bulge 2005]. Efficient use of environmental resources should assume an infinitely long duration of these resources, without specifying the upper limit of the material needs and desires of people [Hadryjańska 2010, Juszczyk, Nowak 2013]. Saving resources can be made especially through the intelligent use of energy and raw materials. Many savings in the management of natural resources gives re-use them. The basis of the idea of sustainable development is a concern for quality of life, manifested in the pursuit of sustainable development of civilization in an environment of preserved natural beauty. Sustainability of development is that the activities related to its implementation are difficult because it is still open and dynamic.

Econometric modeling, taking into account the environmental costs and the number of assortments in dairy cooperatives – research results

Having determined, by analysis of correlation coefficients, potential explanatory variables, using backward stepwise regression and the method of least squares, 6 multiple regression models were constructed for sales. The results of tests are reported in table 2. Econometric models explaining the average value of sales for each year covered by the study. It is worth noting that all models fulfilled the conditions imposed by the method of least squares. Namely, they characterized normality distribution of residues, lack of heteroscedasticity and the lack of alignment between the explanatory variables [Juszczyk, Balina 2014].

It was established that the value of sales in 2004 decisively influenced by three factors: milk purchase, the cost of wastewater and the number of assortments finished products. The increase in milk purchase at this time about 1 million liters was associated with an increase sales value by nearly 1,180 million PLN. In addition, an increase in the cost of sewage 1 thousand PLN was associated with an increase in sales value of only about 16 PLN. Moreover, at that time, the introduction of one additional product resulted in an average increase sales value by nearly 1,517 million PLN. In 2006, determining the value of sales turned out to be four variables: purchase of milk, costs of cleaning agents and detergents, sewage costs and the number of assortments finished products. In 2008 for the production and sales, the key factors were: the volume of milk collection, the average procurement price of one liter of milk from the cooperative member (including all derivatives), the cost of electricity consumption, the cost of disposal of sewage and the cost of thermal energy from coal, gas and oil. It is significant that the first two variables were stimulants with a relatively high regression coefficient and the other three with a low level. Namely, an increase in milk purchase of 1 million liters was associated with an increase in sales of 1.374 million PLN. moreover, due to the improvement of the quality of milk it's price increase of 1 cent per liter was associated with an increase in the value of sales in dairy cooperative of nearly 1,529 million PLN. The increase in the cost of waste water by 1 thousand PLN was associated with the increase in the production and sale of only 3.75 PLN. Subsequently in 2010, the key Factors for production value and sales turned out only two variables: employment and investment expenditures related to environmental protection. The first of these was a strong stimulant, while the other was a destimulant – an increase of 1 thousand PLN. was associated with a decrease in production and sales by nearly 72 thousand PLN. This could be caused by legal restrictions in this area, which is in this year turned out to be important as the financial impact. Probably a minus sign of the coefficient of the regression pointed the very late start of these kind of investments.

In 2012, the value of the production and sale of dairy products was a result four decisive factors, these were: total employment in the cooperatives, investment expenditures related to environmental protection, the cost of sewage and the number of manufactured assortment of dairy products. However, the disadvantage was that the value of the regression coefficient with the employment was lower than before. In addition, more importantly, the value of the regression coefficient with the number of ranges shows that increasing the number by one was associated at that time, only less than 115 thousand PLN increase of production value and sales. This may mean that practically from 2012, the market reacted poorly for further increase of new dairy products. This may suggest that at this stage of social and economic development further enhancing economic efficiency by product innovation is difficult to achieve. The other two variables at the time are destimulantes. Generally because of the mandatory and restrictive nature of the requirements related to the protection of the environment can be considered that these restrictions were for dairy cooperatives severe and probably environmental investment been taken too late. Apart from that the cost of the sewage were disproportionately high relative to the price of dairy products and the value of sales.

In the last year of the study, in 2014, the total number of factors influencing in a decisive way on the scale of production measured by the value of production and sales has not changed, but the key factors in comparison to the previous year changed substantially. These variables turned out to be: the volume milk purchase, the cost of electricity consumption and costs of sewage.

Table 2. Models of multiple regression for the sales of dairy products [thousand. zł] Tabela 2. Modele regresji wielorakiej dla wartości sprzedaży wyrobów mleczarskich [tys. zł]

Variable/Zmienna		regression coefficient with the key variables in the individual years of							
	research/Współczynnik regresji przy kluczowych zmiennych w poszczególnych								
	latach okresu badawczego								
	2004	2006	2008	2010	2012	2014			
Constant/Stała	-35 517,2	-20 379,20	-15 6462		-89 613,90	-20 037,4			
X1				815,652	789,263				
X6	1 180,20	889,873	1 374,02			1 842,83			
<i>X</i> 7			152 880						
X10				-71,948	-52,158				
X11									
X12		40,7663							
X13									
X15	0,0160158	0,0214785	0,00375069		-0,0284004	0,00717792			
X16			-0,00568428			0,00987078			
X21	1516,90	928,046			114,612				
R^2	0,970694	0,995172	0,962339	0,920888	0,9644	0,993094			
JB	66,1519	11,66088	91,2010	5,74645	8,79719	17,4618			
χ^2 test for JB/dla testu JB	,	5,99146	5,99146		5,99146	5,99146			
The hypothesis of normal distribution of residuals – confirmed/									
Hipoteza o normalności rozkładu reszt – potwierdzona									
T. White	9,48773	12,5919	14,0671	7,81473	12,5916	12,5916			
χ^2 for test/dla testu T. White	31,9577	23,7042	31,9995	14,9682	26,5564	31,9502			
The hypothesis of homoscedasticity model residuals – confirmed/									
Hinoteza o homoskedastyczności reszt modelu – notwierdzona									
•	$X_c = 2.288$	$X_{c} = 3.692$	X = 1.240	$X_{i} = 1,003$	$X_1 = 5.717$	$X_c = 1.363$			
	$X_{15}^{6} = 2,527$	$X_{12}^{6} = 2,226$	$X_{7}^{6} = 1,453$	$X_{10}^{T} = 1,003$	$X_{10}^{T} = 1,035$	$X_{ij}^{b} = 1,285$			
VIF	$X_{11}^{13} = 4,039$	$X_{15}^{12} = 3,649$	$X_{14} = 1,841$	10	$X_{15}^{10} = 3,152$	$X_{15}^{14} = 1,682$			
	21	$X_{ij}^{13} = 6,407$	$X_6 = 1,240$ $X_7 = 1,453$ $X_{14} = 1,841$ $X_{15} = 1,861$		$X_{ij}^{13} = 9,354$	$X_{16}^{15} = 1,009$			
			$X_{16} = 1,248$						
The hypothesis about the lack of alignment of explanatory variables – confirmed/									
Hipoteza o braku współliniowości zmiennych objaśniających – potwierdzona									

Source: own research Źródło: badania własne

Increasing the purchase of milk by dairy cooperative of one million liters was associated in 2014 with an increase sales value by nearly 1,843 million PLN. It is important that this increase was the highest in the whole study period and may provide that the value added of dairy products increased and it should be assessed positively.

Conclusions

1. The costs of waste management practices in dairy cooperatives in the study period were high. This could be due to incurred penalties, too late investment of sewage treatment plants, as well as with too high fees for sewage collection and use by outside sewage their often monopolistic position on the local market. In any case, the costs of wastewater at that time were disproportionately high in relation to the dynamics of production and prices of dairy products. In addition, environmental requirements are very stringent and economically effective. Their skipping can lead dairy cooperative to the increasing financial, technological and legal difficulties. Therefore, efforts to protect the environment and compliance with the law in this area as well as reducing the costs associated with the use of the environment are necessary.

- 2. In the total costs incurred for environmental protection by cooperative dairy sector the largest share was constituted by the cost of sewage. Probably the key to reducing these costs is to build their own treatment plants focused on the biodegradation of waste water. Probably it will be related to the further concentration of production and the concentration milk purchase which of course is a rather complex issue.
- 3. The product innovations in dairy cooperatives measured by the number of produced assortments each year grew. In 2004 it was on average over nearly 31 products and at the end of the period, i.e. in 2014 this number increased almost to 44 articles. Nevertheless the increase of the number dairy assortments drops significantly. It suggests that the number of dairy assortments on market approaching to saturation. It can be assumed that the introduction of a new assortment of greater added value will probably lead to the withdrawal of another less popular and profitable.
- 4. The study shows that the total costs for environmental protection in the research period accounted for 0.5% of the total costs. So more or less every two hundredth currency unit is spend in the Polish dairy cooperatives for activities related with environmental protection. It is important that the profitability of dairy cooperatives is generally very low and increase the cost for any purpose can cause rapid deterioration of liquidity and profitability of the production Therefore the financial efforts of dairy cooperatives to protect the environment should be assessed as relatively high.
- 5. In the research period small and medium sized cooperatives had a downward trend in milk collection volume. Purchase grown primarily in the largest cooperatives. Bearing in mind the necessity of increasing the financial profit it should be emphasized that small and medium-sized co-operatives have an exceptionally difficult task. The key in this regard may be more attractive and improve quality of processing in which the cost of raw materials will tend declining despite rising purchase prices of milk.

Bibliography

Arvanitoyannis Ioannis S., Aikaterini Kassaveti, Demetrios Ladas. 2008. Food waste treatment methodologies. [W] Waste Management for the Food Industries, ed. Ioannis S. Arvanitoyannis, 345-410. Amsterdam: Elsevier Inc. Bjorling-Poulsen Marina, Helle Raun Andersen, Philippe Grandjean. 2008. "Potential developmental neurotoxicity

of pesticides used in Europe". *Environmental Health* 7 (50): 1-22. doi: 10.1186/1476-069X-7-50. Borkowski Bolesław, Hannas Dudek, Wiesław Szczęsny. 2003. *Ekonometria. Wybrane zagadnienia*. Warszawa: PWN

Burak Demirel, Yenigün Orhan, Onay Turgut T. 2005. "Anaerobic treatment of dairy wastewaters: a review". *Process Biochemistry* 40 (8): 2583-2595. doi: 10.1016/j.procbio.2004.12.015.

Chądrzyński Mariusz. 2013. Product and marketing on the yoghurt market in Poland. [W] Economic science for rural development. Rural Development and Entrepreneurship, Marketing and Sustainable Consumption. Proceedings of the International Scientific Conference, ed. Aija Eglite. Jelgawa: Drukatava Ltd.

Chyłek Eugeniusz. K. 2007. "Ocena procesów innowacyjnych w Unii Europejskiej". *Zagadnienia Ekonomiki Rolnej* 3: 64-73.

Danalewich James R., Theodore G. Papagiannis, Ronald L. Belyea, Mike E. Tumbleson, Ludgarde Raskin. 1998. "Characterization of dairy waste streams, current treatment practices, and potential for biological nutrient removal". Water Research 32 (12): 3555-3568.

EC. 2010. Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu łączeniu społecznemu. Brussels: European Commission.

Flachowsky Gerhard, Edgar Schulz, Rüdiger Kratz, Peter Glodek. 2008. "Effects of different dietary fat sources on the fatty acid profile of back fat and intramuscular fat of pigs of various sire breeds." *Journal of Animal and Feed Sciences* 17 (3): 363-371.

Friedman Milton. 1970. The social responsibility of business is to increase its profits. New York: New York Times Magazine.

Garg Vinod K., Surindra Suthar, Anoop Yadav. 2011. Management of food industry waste employing vermicomposting technology. *Bioresource Technology* 126: 437-443. doi: 10.1016/j.biortech.2011.11.116.

Grabiński Tadeusz, Stanisław Wydymus, Aleksander Zeliaś. 1982. Metody doboru zmiennych w modelach ekonometrycznych. Warszawa: Wydawnictwo PWN.

Hadryjańska Barbara. 2010. "Ekologizacja procesu produkcji wielkopolskich przedsiębiorstw mleczarskich". Zeszyty Naukowe SGGW. Problemy Rolnictwa Światowego 10 (1): 70-78.

- Jarczyński Jacek. 2013. Przemiany polskiego sektora mleczarskiego w ujęciu historycznym i współczesnym. [W] Ekonomia i bezpieczeństwo społeczno-energetyczne. Wybrane zagadnienia, red. S. Juszczyk, M. Petrufova. Ostrowiec Świętokrzyski: Wydawca Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości.
- Juszczyk Sławomir, Rafał Balina. 2014. "The creative ways of improving the enterprise's financial outcome". Agricultural Economics 60 (4): 77-88.
- Juszczyk Sławomir, Mirosława M. Nowak. 2013. Opportunities to improve the management of dairy farms and dairy cooperatives. [W] Ekonomia i bezpieczeństwo społeczno-energetyczne. Wybrane zagadnienia, red. S. Juszczyk, M. Petrufova. Ostrowiec Świętokrzyski: Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości.
- Klepacki Bogdan. 1984. Wybór próby w badaniach ekonomiczno-rolniczych. Warszawa: Wydawnictwo SGGW. Konieczny Piotr, Ewa Ekner, Waldemar Uchman, Bożena Kufel. 2005. "Effective use of ferric sulfate in treatment of different food industry wastewater." Acta Scientiarum Polonorum. Technologia Alimentaria 4 (1): 123-132.
- Kufel Tadeusz. 2007. Ekonometria. Rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem programu GRETL. Warszawa: PWN.
- Pindyck Robert S., Daniel L. Rubinfeld. 1998. *Econometric models and economic forecasts*. Boston: McGraw-Hill International Edition.
- Ramanathan Ramu. 1995. *Introductory Econometrics with Applications*. Sand Diego: Harcourt Brace College Publishers.
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 lipca 2002 r. w sprawie szczególowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy pozyskiwaniu, przetwórstwie, składowaniu i transporcie mleka oraz przetworów mlecznych. Dz.U. nr 117, poz. 1011.
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Dz.U. 61. Poz. 417 z 2007 r.
- Runowski Henryk. 2007. "Poszukiwanie równowagi ekonomiczno-ekologicznej i etycznej w produkcji mleka". Roczniki Nauk Rolniczych. Seria G 93 (2): 13-26.
- Seremak-Bulge Jadwiga (red.). 2005. Rozwój rynku mleczarskiego i zmiany w jego funkcjonowaniu w latach 1990-2005. IERiGŻ-PIB, Warszawa.
- Stańko Stanisław. 2008. Wpływ integracji z UE na warunki prowadzenia działalności gospodarczej w rolnictwie, obrocie i przetwórstwie rolno-spożywczym. [W] Wpływ integracji z Unią Europejską na polską gospodarkę żywnościową, red. R. Urban. Warszawa: IERiGŻ-PIB.
- Sznajder Michał. 2008. "The concept of sustainable food chain (case study the dairy food chain)". *Journal of Agribusiness and Rural Development* 2 (8): 155-163.
- Urban Roman, Iwona Szczepaniak, Robert Mroczek. 2010. Polski sektor żywnościowy w pierwszych latach członkostwa (synteza). Warszawa: IERiGŻ PIB.
- Ustawa z dnia 27 kwietni 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Dz.U. nr 62, poz. 627.
- Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze. Dz.U. z 1982 r. nr 30, poz. 210, tekst jedn. z 21.01.2013. Ustawa z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej. Dz.U. 2004, nr 173, poz. 1807 z późn. zm.
- Zmija Janusz. 2006. Development of Agriculture In South-Eastern Poland (Malopolska Region). [W] *Structural and process changes in the agriculture of Central and Eastern European countries*. Nitra: The Slovak University of Agriculture in Nitra.

Streszczenie

Celem artykułu jest ustalenie, czy na produkcję spółdzielni mleczarskich, mierzoną wartością sprzedaży, wpływają w sposób kluczowy innowacje produktowe oraz koszty związane z ochroną środowiska. Stwierdzono, że czynniki te są istotne. Dane dotyczyły lat 2004-2014. Ustalono, że koszty zagospodarowania ścieków są niewspółmiernie wysokie względem dynamiki produkcji i cen artykułów mleczarskich. Okazało się, że wymogi dotyczące ochrony środowiska są tak restrykcyjne i ekonomicznie skuteczne, że ich pomijanie może doprowadzić spółdzielnię mleczarską do coraz większych trudności finansowych, technologicznych i prawnych. Ustalono również, że tempo przyrostu liczby artykułów mleczarskich wyraźnie spada, co sugeruje zbliżanie się zróżnicowania asortymentowego podaży do stanu nasycenia.

Correspondence address
Prof. dr hab. Sławomir Juszczyk
Warsaw University of Life Sciences – SGGW, Faculty of Economic Sciences
Department of Economics and Organization of Enterprises, Division of Banking
Nowoursynowska 166 Str, 02-787 Warszawa, Poland, phone +48 225934241
e-mail: slawomir_juszczyk@sggw.pl